تەوەری گەنج و شوناس

ئیسماعیل حەمە ئەمین:

گەنجەکانی ئەمڕۆ بەرەو پیرییەکی ڕەمزی و سایکۆلۆژی و فیکری هەنگاو هەڵدێنن

سازدانی: ئارام سدیق
بەشی یەکەم

ئیسماعیل حەمە ئەمین یەکێکە لەو نووسەر و ڕۆشنبیرانەی چەند ساڵێکە لە وڵاتی ئەڵمانیا دەژی و لە کایەی ڕۆشنبیری کوردیدا چالاکانە بوونی خۆی سەلماندووە و تا هەنووکە خاوەنی چەند بەرهەمێکی جیاوازیە لە ڕۆمان و نۆڤلێت و لێکۆڵینەوە لە بوارە جۆراوجۆرەکاندا. ئەمە بێجگە لەوەی خاوەنی دید و بۆچوونی تایبەت بووە لەسەر پرسی گەنج لە کۆمەڵگەی کوردیدا. بۆ قسەکردنی زیاتر لەسەر تەوەرەی (گەنج و شوناس) ڕۆژنامەی "ڕۆژین" بە پێویستی زانی بیکاتە میوانی ئەم تەوەرەیە و وەڵامەکانی ئیسماعیل_یش بەم شێوەیە بوو.

***ئارام سدیق:** سەرەتا ئەگەر بپرسین گەنج کێیەو هەڵگری چ ناسنامەیەکە، هەروەها پیر کێیەو هەڵگری چ ناسنامەیەکە، ململانێی نێوان ئەم دوو پێکهێنەرەی کۆمەڵگەی کوردی چۆن دەبینن؟*

ئیسماعیل حەمەئەمین: مەسەلەی تێڕوانینی گەنج و پیر لە چوارچێوەی پرسیارێکی گەنجانەدا نامێنێتەوە، بابڵێین تەنها لە چوارچێوەیەکی تایبەتدا نامێنێتەوە، ئەمە خۆی لەخۆیدا پرسیارێکی گەورەیە، خۆی پرسیارێکە لە فەلسەفەشدا ئیشکالیەت ئامێزە، دەکرێ بەم شێوەیە پرسیارەکە فۆمورلە بکەینەوە: گەنج کێیە؟ پیر کێیە؟ ئایا گەنجایەتی لە تەمەنەکاندا خۆی بەرجەستە دەکات یاوەکو لە جوڵانەوەی کۆمەڵایەتی و ئیدیای نەوەکاندا شێوازی خۆی وەر دەگرێت؟، ئایا مەبەست لەگەنجایەتی کامڵ بوونی ئیدیا و بیروبۆچوونەکانە کەووزەیەکی بەردەوام دەدات بەجوڵەی کۆمەڵایەتی و لەبەرامبەریدا ئەو کۆنزەرڤاتیزمە بەپیر بچوێنن کە دەیەوێت کۆمەڵگە لە بارێکی چەقبەستوودا بهێڵێتەوە؟!، بەمانای ئایا پیری و گەنجایەتی بە پێوەرێکی فەلسەفەی کۆمەڵایەتی و ئەدەبی دەپێورێت و لەو بنەمایانەوە پێوەرەکان خۆیان بینا دەکەن؟. هەموو ئەمانەی باسمکرن کێشە ئامێزەی پرسیارەکەی بەرێزتە؟! ... دێریدا لە کتێبێکیدابەناوی (کاپیتالێی دیکە ..) یاوەکو (کاپیتالێزمی دیکە) باس لەکێشەی زۆرانبازی دووئایدیا و دوو چەمك دەکات لەئەوروپادا، ئەو باس لە ئەوروپای گەنج و ئەوروپای پیردەکات و لەوێوەرا دەیەوێت (چەمکی ئەویتر و ئەویدیکەی نامۆ) لە بیرکردنەوەی ئەوروپیدا دیاری بکات. یاخود ئێمە دەتوانین باس لە ژیانێکی پیرانەو ژیانێکی گەنجانە بکەین!.ئیدی ئازیزم ئەمیشە پرسیاری گەنج وپیر پرسیارێکە لەناو خودی مرۆڤدا لە سایکۆلۆژیای مرۆڤەوە لەبەرئەوەیە کێشەیکی بەردەوامدایە. زۆرجار پیرەکان دەڵێن ئێمە گەنجین و گەنجەکان دەڵێن ئێمە پیر بووین، ئیدی ئاوەها، پرسیارەکەت زۆر زیرەکانە پەلهاوێشتەی دیکەی لێدەبێتەوە،بەڵام گەر بەدیاریکراوی بگەڕێینەوە بۆ سەرپرسیاری ئەوەی گەنج کێیە؟، دەتوانین بەدیاریکراوی بڵێین : گەنج ئەو مرۆڤەیە کە خاوەنی وزەیەکی گەورەیە بۆ کرانەوە بەرامبەر بە دنیا، ئەو وزەیە کە دەیەوێت پڕ بەدنیادا بکات، دەیەوێ دنیا بگۆڕێ، گەنج ئەو وزە سمبۆلی و ڕەمزیەیە، کە خەون و یۆتۆبیا ڕاپێچی ژیانی ڕاوەستاوی ئێمە دەکات ، گەنج ئەزمونێکە لە ماوەی کورتی تەمەندا ڕوودەدات و موغامەرەی بیرکردنەوە و خەونە لەگەڵ زەمەنی ڕاوەستاودا بۆ ئەوەی شتەکان بەراوەستاوی نەمێننەوە، یاخود دەتوانین چەند ڕستەیەك لە (سارتەر) قەرزبکەم و بڵێم“ نێوەندێکە بیروڕاکان تێیدا گەشە دەکات ،لەوانەشە لە هەڵچوونیدا بکەوێتە نێو چاڵەکانی پیرایەتیەوە و تیدا بمرێت. کێشەو ململانێی گەنج و پیر لەهەموو کۆمەڵگەیەکدا بەپێی کولتوری ئەو کۆمەڵگەیە و بەپێی شێوەی پێکهاتەی کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیری ئەو میللەتە زۆرانبازیەکانی خۆی و فۆرمەکانی خۆی دیاری دەکات.

دیارە ململانێی پیرو گەنج لەلای ئێمەی کورد بەرێچکەیەکی تایبەتدا خۆی شێوەباز کردووە، ڕامان وراڤەی ئەم زۆرانبازیە لەداهاتوودا کێشەیەکی بنەرەتی سۆسیۆلۆژیا و فەلسەفەی کۆمەڵایەتی کوردی دەبێت، هیوادارم لەپاشەڕۆژدا مێژووی ئەو زۆرانبازیە قوڵتر وئەکادیمیانەتر لێکۆڵینەوەی لەسەر بکرێت، کەپێویستی بەئەرشیفێکی دۆکۆمێنتاری گەورە هەیە لە بیروڕای سیاسیەوە بیگرە تاوەکو مۆدەی جل و زەوقی موزیك لەم کۆمەڵگەیەدا، بەمانای کۆمەڵێك خاڵی دیکە و کۆمەڵێك پرسیاری دیکەی لێ ئەبێتەوە, ئەگەر بوار هەبێت، با من و تۆ ، تۆزێك باس لەو بزوتنەوە کۆمەڵایەتیەبکەین کە لە سەرەتاکانی حەفتاکاندا جەوهەری ئەو مل ملانێیەی لەخۆدا چەکەرە پێکردووە و تاوەکو ئێستا درێژبوونەوەی هەیە: ئێمە لە حەفتاکاندا نەوەیەکمان هەبووە کە خۆی بە گەنج تێگەشتبووە و ئەو وەهمەی لەلادروست بوو کە ترادیسیۆن و موحافزکارانەی نەوە کۆنەکان چیتر ناتوانی چ لەبواری سیاسەتدا و چ لە بواری ئەدەبدا ئەو دنیایەی خۆی شی بکاتەوە ! !، تائێرە قەناعەت پێهێنەرە ،وانیە !، تەنانەت ئەوەندەی ئەو نەوەیە بانگەشەیان بۆ تیۆرەی گەشەسەندنی (داروین) کردبوو..(بێگومان زۆر بیروڕایان بەشانازی و توندرەویەوە بانگەشە دەکرد، کەدوای چەندەها ساڵ دوای ئەوە و ئێستا لێی پەشیمان بوونەتەوە)،زۆر ڕستەی وەهایان دەگووت کەزیاتر بۆ هاروژاندن بوو، نەك لەبیرکردنەوەیەکی قوڵەوە سەرچاوەی هەڵگرتبوو، وەك ركەبەرایەتیەکی کۆمەڵگەی موحافەزکاری ئیسلام ڕێزی ئەو زەمەنە، ئەو نەوە گەنجەی حەفتاکان ،بانگەشەیان لەبەیاننامەی ئەدەبی و چیرۆك و شیعردا دەر دەبأی، ئەمانەش گرنگی مێژوویی و ئەدەبی خۆیان هەبووە ماتریالێکی باشی دۆکۆمێنتاری ئەو سەردەمە . گەنج لەو سەردەمەدا واتە لە حەفتاکاندا پێکهاتەیەکی ئایدۆلۆژی بوو، پێکهاتەیەك بوو کە دەیویست دنیای کوردی لە ڕەگەوە بگۆڕێ، بارودۆخی ئەو سەردەمە گەشانەوەی بیروڕاکان بوو لەهەموو جیهاندا، لە شەستەکاندا و حەفتاکانیش بەدوایداهات، شۆڕشەکەی ١٩٦٨ لەئەوروپا و ئەمریکا و تەوژمی دژ بە کۆڵۆنیالیەت و ئیمپریالزم ودژە جەنگی ڤێتنام و داواکردنی خوێندکارانی زانکۆ لە ئەوروپا بۆ زیاتر کرانەوەی نێرو مێ بەسەر یەکدیداو گۆڕینی پرۆگرامی خوێندن و ریفۆرمی ڕادیکاڵی و فراونکردنی دیموکراسی و پەیدابوونی فینۆمین و گروپەی هیپیەکان و موزیك و ئەدەبیات و شێوە جل و بەرگی خۆیان و بڕوابوونیان بەئاشتی سەرانسەری لەدنیادا ، سەرجەم کەش و هەوای سیاسی و فەلسەفی ئەو زەمەنە بوون. تەنانەت لە مۆدێلی جل و بەرگیشدا و ئەدەبیشدا ڕەنگدانەوەی ڕادیکاڵانەی هەبوو لەسەر کۆمەڵگەکانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست، با ڕۆمانەکانی هەردوو ڕۆماننوسی مەغریبی (موحەمەد شوکری و موحەمەد زەفزاف) بخوێنینەوە ئەو شێوە ژیانیان زۆر جوان لە ئەدەبیاندا تۆمار کردووە. ئەمانە هەمووی و بزوتنەوەی هیپیەت و موزیکی ئەو سەردەمەی وەکو (ئیلفیس برسلی و زۆری دیکە) بووە هۆی دروست بوونی جۆرە مۆدێلێکی تازە ، شارلستۆن و مینیجۆب (تەنورەی کورت لەسەروو ئەژنۆوە) و هێشتنەوەی لاجان لەلای گەنجان، بۆ نمونە لە یەکێك لە نواندنە ڕەش و سپیەکانی کانی حاجی مەکیدا ، (حاجی مەکی) ڕەخنەلە گەنجان دەگرێت بەوەی شارلستۆن لەپێ دەکەن و لاجان دەهێڵنەوە، ئەمانە مۆرکی ئەو ژیانی گەنجایەتی ئەو زەمەنەی سلێمانی وبەغدا بوون.. بۆ نمونە ژن و پیاو و کچ و کوڕ پێکەوە ئەچوون بۆ سینەما، لەم شارەی ئێمەیدا، کە سلێمانیە، خەڵکی دەچوون بۆ سینەما و خێزان بەتەواوی و تەنانەت کچانیش پێکەوە دەچوون، ئەمە هەمووی بزوتنەوەیەکی گەنجانە بوون.

لەسەر ئاستی ئەدەبیش بۆ نمونە یەکێکی وەکو مامۆستای شاعیرمان (لەتیف هەڵمەت) فیگوری ڕادیکالی ئەو سەردەمە بوو! !، بزوتنەوەی ڕوانگە لەژێر کاریگەری بزوتنەوەی تازەکانی شۆڕشگێڕی و مارکسیەت لەدایك بوو ،لەلایەکی دیکەوە فەلسەفەی وجودیش وەك توێژاڵێکی مۆدەی ئەدەبی لە چایخانە ئەدەبیەکانەوە خۆی شێوەباز دەکرد بەشیعر دەربارەی نائومێدی و بوون و مەرگ و پرسیارە وجودیەکانی مرۆڤ ، (عوسمان شەیدا) و(موحەمەد عومەر عوسمان) ی شاعیر فیگوری گرنگی ئەو سەردەمە بوون ، ئیدی وردە وردە لەدوای تەوژمی ڕوانگە و لە کۆتایی حەفتاکانەوە سەریان هەڵدا، بەگشتی ئەمانە بەرەی گەنجیان بەنارێك و گەرەلاوژەیی پێکدەهێنا، بۆ نمونە برادەرانی ڕوانگە بیروڕای ڕادیکاڵیان هەبوو دەیانگووت: دایك و باوکی ئێمە مەیمونە ! !، ئەمەیان کاتێك دەگووت کە کۆمەڵگای کوردی هەتا بینەقاقای کۆمەڵگایەکی فیوداڵی بوو، کومەڵگەیەکی دەرەبەگایەتی و پەیوەندیە خێڵ بەندیەکان چڕتر بوون وەك لەوەی ئەمڕۆ، ئەمە مانای ئەوەنیە ئەمڕۆ خێڵ نەمابێ و مردەزار بوو بێت لەنێو کۆمەڵگەیەکی مۆدێرندا، نەخێر ماوە و بەشێوەیەکی دیکە مومارەسەی دەسەڵاتی خۆی دەکات...

گەنج و بزوتنەوەی گەنجاتی ئەوزەمەنە خاوەنی پەیامێك بوو ،بەڵام نادیارو بێ تیۆرە و بێ قوڵیەکی مەشروع بوو ،کە هێزی خوێندنەوەی قۆناغەکە بدات بەخۆی، لەبەر ئەوە زۆر زوو کەوتە ناو چاڵی ئیدیای فیوداڵً و خێڵەوە، کێشەکە لەوەدایە، هەرهەمان گەنج هەر هەمان نەوە ئێستا ئەمڕۆ دەستی بەسەرهەموو بوارەکانی سیاسەت و دام و دەزگای ڕۆشنبیری و تەنانەت ماڵیشدا گرتووە !، هەر (بیرگەنجەکانی) دوێنێ بوون ، کەئەمڕۆ خاوەنی پەیامێکی پیرانەن و دەیانەوێت کۆمەڵگەی کوردی لەسەر شێوازی یەك مۆدێلی سیاسی و کۆمەڵایەتی خێڵەکی هەڵسوڕێنن، بنەمای هەڵسوڕێنەری ئەو دەزگایانە، فۆرمی مقەڕاتی حزبیە و ئەویش (بەوەزارەتەکانیشەوە)لەبنەماوە لە تەکیەی ئاغا و شێخەکان دەچن! ! و هەمان شتروکتور و بنەمای تەکیەی ئاغا و شێخەکانی جاران بەماسکێکی دیکەوە. بەمەرجێك ئەگەر هاتوو بەراوردێکی ئاسانی هەمان نەوە بکەین لەگەڵ بیروڕاکانی زەمەنی جارانیان ، کە بانگەشەی ئازادی ئافرەت و تاك و سەربەستیان دەکرد، ئەوادەبینین کەئەمانە خاوەنی نیو چارەکی ئەو بیروڕا ڕادیکاڵانەجارانیان نین. بەمانایەکی دیکە لەکۆمەڵگەی ئێمەدا گوتاری گەنجانە هەمیشە لەپاشگەزبوو نەوەیەکی ڕادیکاڵانەی سەد و هەشتا پلەدا بووە.

ئێستاش و لە ئەمڕۆماندا گوتاری ڕەخنەگری گەنجانە بوونی هەیە، زۆریان ڕادیکاڵن ، بەڵام ڕێگرێکی دەروونی هەیە بۆ ئەوەی خۆی ڕێکبخات و لەشێوەی بزوتنەوەی کۆمەڵایەتیدا خۆی ئۆرگانیزە بکات،نمونەم لەسەر ئەوە مانگرتنەکانی خوێندکارانی زانکۆ بوو، لەبەرامبەر گەندەڵی تا سەر ئێسقان لەزانکۆکاندا، کەچی زۆر زوو پاشەکشێیان لێکرد ! !، ئەوانەی کەداوای هەڵوەشاندنەوەی ڕێکخراوە خوێنکار و قوتابیە حزبیەکان کرد، زۆریان پێنەچوو ڕایانکردە نێو باوەشی پیرە سیاسیەکانەوە ! !. لەلایەکی دیکەوە من تێئەگەم کە گوتاری گەنجانە ڕازی نیە بەباری ئیستاکێ، بەڵام کێشەی ئێمە ئەوەیە لەناو هەموو گەنجێکدا پیرێکی نووستوو هەیە کەناهێڵێت خۆی ئۆرگانیزە بکات و ڕوانینێکی پاشەڕۆژانەی هەبێت بۆ ژیان. پیر ئەوەندەی بیر لەمردن و هێشتنەوەی واقیعی خۆی دەکاتەوە ، ئەوەندە بیر لەپاشەڕۆژ ناکاتەوە، بەمانای پیرێك هەیە کۆمەڵگای بەقورسایی خۆیەوە ڕاپێچ کردووە نێو بازنەکانی وەهمیەوە و ترادیسیۆن ونەریتی باوی کۆمەڵایەتی و ناسیونالیەتی کوردایەتی و ئاین دەکاتە چەکی خۆی و دەیەوێت ئەو واقعە وەکو خۆی بمێنێتەوە، پیرێکە لە ئیدیا و شێوازی ئیداری دەزگاکانی حکومەتی هەرێم و وەزارەتەکان و قوتابخانە و خەستەخانە و زانکۆکاندا خۆی کۆرپەیی و بەرجەستە دەکات. ئەو پیرە هاتۆتە نێو ناو دەروونی هەموو (بیرگەنجێك) کەوە، لەوانەیە لەگەڵ کامڵبوونی تەمەن و ڕوداوو و پێچێکی مێژوودا ئەو پیرە ووریابێتەوە و هەمووان جارێکی دیکە بکەوینەوە نێو چاڵەکانی کۆنزەرڤاتیڤیەت، تۆ سەیری بەڕێزمان (فاروق ڕەفیق)ی بیرمەند و فەیلەسوف بکە چۆن بۆ غروری موحافزکارانەی کوردی دەگری ! !، بەڕێزی تائەو ڕادەیە(ئەنتی ئەمریکانیزمە) کە موحافزکاری ڕۆژهەڵاتی پێی قبوڵە، نەك ئەنتی ئەمریکانیزمی !، ئەنتی ئەمریکانزمی ئەو لە گوتارێکی ڕۆشنبیری هاوچەرخەوە سەریهەڵدانەداوە، وەکو ئەوەی ئەمڕۆ لەئەوروپا و جیهاندا هەیە، فاروق بەو تولە ڕێگەکانەوە و بەهەموو ئەو هێزە فیکری و تیۆریە ئەکادیمیانەی هەیەتی دەیەوێت بمانگەڕێنێتەوە بۆ ئەو ڕقە ئەبەدیەی کە موحافزکار و پیر هەیەتی لەڕۆشنبیر ، بەهەر حاڵ..

من ئێستا بڕوام بە خنکاندنی ئەو (پیرە و غرورەکانی) هەیە، ئەمە ئیشی ئەم نەوەیە و ئیشی هەمووان دەبێت . من لەو بڕوایەدام ئێمە دەبێت ئەو پیرە بخنکێنین!، من لە ڕۆمانی "کەوتنە خوارەوەی گورگێك"دا بیرم لەوەکردەوە کە دەبێت (سەربڕاوی گەورە)، کە پاڵەوانی سەرەکی ڕۆمانەکەیە، بکوژرێت!، بەڵام دوای ٣٥٠ لاپەرە سەیرم کرد ئێمە بەهیچ شێوەیەك نەمانتوانیوە پیرەکان لەدەروونماندا بخنکێنین و بکوژین، ئیشی ئێمە کوشتنی ئەو پیرانەیە. دیارە خودی ئەم ڕۆمانەش (کەوتنە خوارەوەی گورگێك) ، پیری کوردی نێو نێوەندی ئەدەبی پەست کردبوو، ئەوەبوو لەلایەن ئەو دەزگایەی کەچاپی کردبوو و هەروەها لەلایەن ئەندامانی ئەو دەزگایەوە ڕۆمانەکە (شێوێندرا)، تەنانەت خۆیان هیلاك نەکرد داوای لێبوردنێکیش بکەن. ئیدی لەهەموو شوێنێکدا (پیری کوردی) بوونێکی مشەخۆری و ڕێگری هەیە لەبەرامبەر داهێنان و ژیان، لێرەوە ئەم کوشتنە کوشتنێکی سومبولیانەیە، کوشتنێکی ڕەمزیانەیەلەڕیشەکێشکردنی هەموو ئەو وەهمانەدا خۆی ئاوێنەیی دەکاتەوە، کەلە حەفتاکانەوە و پێش ئەوەش بەسەقەتی بانگەشەی بۆ کراوە، بەڵام ئێستا پەشیمانبووینەتەوە لێی. بەمانایەکی دیکە، پێداچوونەوەی هەموو ئەو چەمکانەن کە دەسەڵاتی کوردی ئەمڕۆ پێناسەی سەقەتی بۆ کردووە، هەر لە پێناسەی شەهیدەوە بیگرە تاوەکو نیشتمان وکۆمەڵگە و کوردایەتی.

گەر سەیری ئەو بیرۆکراتیانەی ئەمڕۆ بکەیت، سەیری ئەو گەندەڵیە ئیداریانەی کە ئەمڕۆ هەیە بکەیت ،ئەگەر سەیری شۆڕەسواری ئەم گەندەڵیە بکەین،دەبینین لە ڕابوردوودا، هەموویان لە نامیلکەو قسەکانیاندا، هەڵگری بیرو ڕای زۆر زەق و ڕادیکاڵ بوون دەربارەی ژن, دەربارەی منداڵ, دەربارەی کۆمەڵگە خەڵکی تیا هەبوو، نەك تەنها داوای ئەوەی ئەکرد کەنابێ دووژن و سی ژن قەدەغە بکرێت و مارەبەجاش بکری و گەورە بەبچوك بکرێ، بەڵکو خەڵکی تیا هەبوو داوای ئازادی پەیوەندیە سێکسواڵیەکانیشی دەکرد ! !، کەچی ئەمڕۆ خۆی یەکێکە لەوانەی چەند ژنێك ئەهێنی !، ئەمەیە ناکۆکی لەناو خودی ئینسانی کوردی، ئەمە مانای خۆ دزینەوەیە لەدۆزی گەنجانەو تێنەگەیشتنە لە گوتاری گەنجانە... بە بڕوای من گوتاری گەنجانە مانای بونیادنانی جیهانبینیەکی ڕوون و ئاشکرایە دەربارەی کۆمەڵگا دەربارەی ئەدەب و کولتور . بابڵێین ئەگەر هاتوو نەوەیەکی نوی بوونی هەبیت! !، ئەمە گرفتەکەیە، گرفتێکی بەردەوامە، گەنج لە کوێدایە و پیر لەکوێدایە و کەی پیرەکان گەنج دەبنەوە؟!, کێشەکە لەوەدایە هەرگیزاو هەرگیز پیرەکانی ئێمە نایانەوی گەنج ببنەوە کێشەی ئێمە لەوەدایە گەنجەکان بەرەو پیریەکی ڕەمزی و سایکۆلۆژی و فیکری! هەنگاو هەڵدێنن، ئەگەر هاتوو سەرەتا گوتارێکی گەنجانەیان هەبووبێت، ئەوا کێشەکە لەوەدایە لەنێو خودی خۆیدا ڕێڕەوێکی پێچەوانەشی هەیە ، بۆ گەڕانەوە بۆ گوتاری تەقلیدیەت بۆ موحافزکارانە بۆ کۆنخوازی بگەڕێتەوە. تەنانەت لەبواری ئەدەبدا ئەگەر سەیری بکەین زۆر چیرۆکنوسمان هەبوون، سەرەتا زۆر باش نوسیویانە ، زۆریشیان قەڵس بوون بەو ئەدەبیە ڕەسمیانەی پەنا دەسەڵاتی ئەو زەمەنە، بەمانای ئەوان دژایەتی ئەدەبێکی ڕەسمی مەسلەکیان دەکرد،لەبەر ئەوەی ئەدیبی ڕەسمی ئەدیبێکە دەزگاوی بووە و جادووی دەسەڵات توانای داهێنانی مراندووە، ئەوە جگە لەوەی دژی هەموو داهێنانێکی نوێیە.. کەچی ئێستا ئەوانە خۆیان بوون بەئەدیبی مەسلەکی و ڕەسمی، ئەوەندەی بەشداری و دەرکەوتن و عەلاوەکان گرنگیان هەیە لەلایان، ئەوەندە داهێنان بۆ ئەوان کێشە ئامێز نیە ! ! .ئەمە بەشێکی بچوکە لە مل ملانێی ئیدیای گەنج وپیر لەنێوەندە ئەدەبی و سیاسیەکەی ئێمە. کێشەکە لەوەدایە دەبێت ئێمە جارێکی تر، ئەو پێناسانە دیاری بکەینەوە ، ئەم پەیوەندی و زۆرانبازیەی نێوان گوتاری گەنج و پیر لە کۆمەڵگەی ئێمەدا، پەیوەندیەکی زۆر تێك ڕژاوە و ئاڵۆزە.

گەنج ئەو وزە سمبۆلی و ڕەمزیەیە، کە خەون و یۆتۆبیا ڕاپێچی ژیانی ڕاوەستاوی ئێمە دەکات ، گەنج ئەزمونێکە لە ماوەی کورتی تەمەندا ڕووئەدات و موغامەرەی بیرکردنەوە و خەونە لەگەڵ زەمەنی ڕاوەستاودا بۆ ئەوەی شتەکان بەراوەستاوی نەمێننەوە